

Miljö- och räddningstjänstnämnden

Yttrande till MRN, förslag till beslut

Haneberg 2: 1 - Föreläggande om skyddsåtgärder med anledning av anmälan om täktverksamhet

Förslag till beslut

Miljö- och räddningstjänstnämnden förelägger Haneberg Lantbruk AB med organisationsnummer 556385-7035 om följande försiktighetsmått för täktverksamheten:

1. Utöver det som anges nedan så ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget har angivit i anmälan. Mindre avvikelser och ändringar kan göras efter godkännande av miljö- och räddningstjänstnämnden.
2. Ett maximalt uttag av 35 000 ton berg får brytas, krossas och sorteras till och med **den 30 juni 2016**.
3. Lagring och hämtning av krossat och sorterat material får förekomma på platsen till och med **den 31 maj 2026**.
4. Verksamheten får bedrivas vardagar mellan 07.00 och 19.00. Planeras arbete övrig tid ska miljökontoret kontaktas för godkännande.
5. Gränser för brytnings- och verksamhetsområdet ska märkas ut i terrängen med väl synliga och under verksamhetstiden varaktiga markeringar.
6. Allmänheten ska tydligt uppmärksammas på riskerna med att beträda brytnings- och verksamhetsområdet. På avsnitt med olycksrisker ska stängsel sättas upp eller så ska allmänheten på annat sätt tydligt uppmärksammas på riskerna att beträda området. Infarten till verksamhetsområdet ska vara försedd med bom som låses då arbete inte pågår i tükten.

7. Brytning får inte ske djupare än till 1 meter över högsta naturliga grundvattennivå.
8. Inga kulverteringar av vattendrag får göras.
9. Verksamhet får inte bedrivas där lummerarter påträffas.
10. Den ekvivalenta ljudnivån från verksamheten får utomhus vid bostäder inte överstiga följande värden:

Vardagar utom lördagar	kl. 07.00-18.00	50 dB(A)
Kväll	kl. 18.00-22.00	45 dB(A)
Natt	kl. 22.00-07.00	40 dB(A)
Lördagar, söndagar, helgdagar	kl. 07.00-18.00	45 dB(A)

Nattetid får momentanvärdet inte överstiga 55 dB (A). Om hörbara tonkomponenter eller impulsljud förekommer ska nämnda ekvivalenta ljudnivåer sänkas med 5 dB (A). Kontroll av de angivna värdena ska ske vid berättigade klagomål samt på tillsynsmyndighetens begäran.

11. Vibrationer till följd av sprängning ska begränsas till 4 mm/s i omkringliggande bostäder mätt som högsta svängningshastighet i vertikalled. Kontroll av de angivna värdena ska ske vid berättigade klagomål samt på tillsynsmyndighetens begäran. Mätning sker på sockeln.
12. Luftvågsstöt från sprängning ska vid omkringliggande byggnader underskrida 120 Pa mätt som frifältsvärde. Kontroll av de angivna värdena ska ske vid berättigade klagomål samt på tillsynsmyndighetens begäran.
13. Före varje sprängning ska berörda (inom en radie av 1 km från takten eller de som bedöms berörda på annat sätt) alltid informeras om tidpunkt för sprängningen. Signal ska ges före och efter sprängning, tydligt hörbar 500 meter från verksamhetsområdets gräns.
14. Kemikalier, petroleumprodukter och farligt avfall ska vara märkta och förvaras i täta behållare i låst utrymme på tät invallad yta som rymmer behållarnas volym och är skyddad från nederbörd. Fordonsbränsle ska förvaras enligt ovan eller i dubbelmantlade cisterner. Cisternerna ska förses med påkörningskydd.
15. Oljehantering och tankning av fordon och maskiner får endast ske på yta som är särskilt iordningsställd för att förhindra spridning av oljespill. Ytan ska vara tät.
16. Påfyllningsventiler för petroleumdrivmedel ska vara försedda med slangbrottsventiler.

17. Uppställningsplatser för arbetsmaskiner ska vara utformades så att oljespill och läckage från maskinerna inte kan förorena omgivningen.
18. Absorptionsmedel ska finnas lättillgängligt och användas vid spill av flytande kemiska produkter, råvaror och avfall. Spill ska omedelbart samlas upp och tas om hand om på lämpligt sätt.
19. För efterbehandlingen gäller följande:
- Efterbehandlingen ska ske löpande under verksamhetstiden och i samråd med miljökontoret.
 - Endast rena massor av jord, sten och lera får användas vid efterbehandling. Inga jordmassor utifrån får tas in i täkten utan godkännande av miljökontoret.
 - När det gäller säkerheten kring brytningen får inga stup förekomma, snedsprängning, skyddshyllor eller avslätning (återfyllning) ska ske.
 - Marken ska återställas till skogsbruk. Markavtäckningen sparas till återplanteringen.
 - Samtliga efterbehandlingsåtgärder ska vara slutförda ett år efter att upplaget är tömt, dock senast **den 31 maj 2026**. Miljökontoret ska kontaktas för syn på plats och godkännande av efterbehandlingen.
20. Om inte föreläggandet tas i anspråk inom 4 månader efter att det delgivits upphävs det. Beslutet tas i anspråk genom att kontakt tas med miljökontoret och att verksamheten påbörjas.

Det här beslutet är fattat med stöd av 26 kap 9 §, 2 kap 2-6§§ och med avvägning enligt 2 kap 7 § miljöbalken.

Skäl för beslutet

Allmänt

Enligt 4 kapitlet 5 § 1 punkten i miljöprövningsförordningen (2013:251) så gäller anmälningsplikt C och verksamhetskod 10.40 för täkt för markinnehavarens husbehov av mer än 10 000 ton totalt uttagen mängd berg. Därav har en anmälan behandlats av miljö- och räddningstjänstnämnden och enligt nämndens bedömning kan täktverksamheten på fastigheten Haneberg 2:1 i Eskilstuna kommun tillåtas under förutsättning att de skyddsåtgärder som nämns i detta beslut samt uppgifter lämnade i anmälan följs.

Nämnden gör inte bedömningen att varje enskilt krav i detta beslut behöver motiveras. Detta i och med att de flesta kraven är standardkrav som följer av de allmänna hänsynsreglerna, om varje skyddsåtgärd efterlevs bedömer nämnden att miljöbalkens hänsynsregler uppfyllas. Hänsynsreglerna tar upp att alla som avser att bedriva en verksamhet ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet. Samt att alla som avser att bedriva en verksamhet ska utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de försiktighetsåtgärder i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten medför skada eller

olägenhet för människors hälsa eller miljön. Nedan följer en bedömning kring de frågor som granskats särskilt.

Ett flertal miljömål berörs av planerad verksamhet men nämnden gör bedömningen att verksamheten inte kommer ha sådan påverkan att möjligheten att uppnå de nationella miljömålen försvåras.

Buller, vibrationer, damm och transporter

En bergtäkt kan innebära störningar för omgivningen i form av t.ex. buller, vibrationer, damm och transporter. Det aktuella området ligger långt ifrån närboende, och det finns inga närboende inom Boverkets rekommenderade skyddsavstånd på 500 meter. Nämnden bedömer att Naturvårdsverkets riktlinjer för externt industribuller kan innehållas. När det gäller transporter så har den sökande angett att transporter inte kommer att öka då materialet annars köps in från tåkten i Svalboviken (Flens kommun). Transporterna bör därmed minska eftersom transportvägarna blir kortare. Den planerade husbehovstakten har planerats centralt i verksamhetens område. Den valda lokaliseringen bedöms uppnå målet med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Närmaste närboende har redovisats 1,25 km från den planerade tåkten. Gällande säkerhet kring tåkten är det viktigt att uppmärksamma allmänheten för eventuella risker inom tåktområdet och innan sprängning.

Skyddsvärde

När det gäller val av plats så är diabasgången, Hälleforsgången, ett riksintresse för naturvård enligt miljöbalkens 3 kapitel 6 §. Hälleforsgången är landets största diabasgång. Den upptar en sammanlagd yta av 40-50 km² och sträcker sig genom Eskilstuna, Flen och Katrineholms kommuner. Länsstyrelsen har nämnt att de förutsättningar som finns för bevarande är att berggrunden bevaras för större påverkan. Områdets naturvärden kan påverkas negativt av stora tåkter, bergskärningar, bebyggelse och kraftledning, skogsavverkning, markavvattning, dikning.

Den anmälda tåkten är endast en mindre husbehovstäkt och kulverteringar av diken förbjuds. Enligt miljöbalken ska områden av riksintresse för naturvård skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön. I detta fall gör nämnden bedömningen att den planerade tåkten endast påverkar en liten del av diabasgången samt att markanvändningen inte kommer att ändras på längre sikt då återplanering av skog planeras efter de tio år som upplaget av krossat material beräknas räcka. Skyddsvärdet för riksintresset i stort bedöms högt. Men sett till endast denna verksamhet ses uttaget som litet och varken länsstyrelsen i Södermanlands län eller Eskilstuna kommuns kommunbiolog gör bedömningen att denna husbehovstäkt påverkar riksintresset i stort. Det har tagits i beaktande att inga andra tåkter finns i närheten i diabasgången.

Ingen verksamhet får bedrivas där lumnerarter påträffas. Alla lumnerarter är skyddsvärda och skyddas av artskyddsförordningen.

Kemikaliehantering

Oljehantering och tankning av fordon och maskiner får endast ske på yta som är särskilt iordningsställd för att förhindra spridning av oljespill. Ytan ska vara tät, exempel på vad som menas med tät yta är t.ex. asfalt, betong eller en tät duk (en bit under markytan).

Efterbehandling

När det gäller efterbehandling bedöms det mycket viktigt att den genomförs på ett bra sätt. Den sökande anser inte att en efterbehandlingsplan behöver lämnas in då efterbehandlingen till viss del har beskrivits i anmälan, övriga delar kan enligt den sökande inte specificeras innan brytning påbörjas. Nämnden gör bedömningen att ingen efterbehandlingsplan behöver lämnas in då nämnden istället anger skyddsåtgärder som ska följas gällande efterbehandlingen.

Efterbehandlingen ska ske löpande under verksamhetstiden och i samråd med miljökontoret. Det är mycket viktigt att miljökontoret kontaktas om avsteg från angivna åtgärder behövs. Enligt uppgifter är det en bergknalle som ska brytas bort, därför gör nämnden bedömningen att inga stup får förekomma. Om det mot all förmodan uppkommer stup vid brytning ska säkerheten åtgärdas i form av snedsprängning, skyddshyllor eller avslätning (återfyllning). Observera att detta endast är tänkbara exempel på hur säkerheten kan tas i beaktande om det mot all förmodan uppstår ställen i tälkten där det inte kommer att efterlämnas en relativt plan yta. Snedsprängning görs oftast på så sätt att efter den sista traditionella produktionssprängningen läggs en sprängsalva i snedställda borrhål. På så vis kan en brant sluttning åstadkommas vilken minskar framtida skaderisker för människor och djur. En skyddshylla sprängs istället ut två till tre meter under den naturliga markytan för att minska risken att människor och djur som oavsiktligt trillar ut för kanten omkommer. Den normala bredden på en skyddshylla är ca fem meter. Det sista föreslagna alternativet är avslätning som i de flesta fall genomförs genom återfyllning genom att de massor som uppkommit vid avbaning används för att skapa en slänt efter avslutad brytning.

Samtliga efterbehandlingsåtgärder ska vara slutförda ett år efter att upplaget är tömt, dock senast den 31 maj 2026. Miljökontoret ska kontaktas för syn på plats och godkännande av efterbehandlingen så att tälkten formellt kan avslutas.

För ytterligare information kring efterbehandlingsfrågor hänvisas till rapporten "Efterbehandling av tälkter - En förtäkt vägledning" utgiven av miljösamverkan Sverige 2006-11-30

Samråd

Inför uppstart av miljöfarliga verksamheter ska en verksamhetutövare hålla ett samråd. För denna verksamhet bedömer nämnden att ett formellt samråd inte behövas då det inte finns några redovisade närboende inom 1 kilometers radie. Dock ska redovisade närboende, jaktarrendatorer och eventuellt andra som kan tänkas vara berörda informeras. Samråd kan dock komma att krävas genom Sevesolagstiftningen, men detta är en fråga som verksamhetsutövaren får besluta kring i samråd med länsstyrelsen i Södermanlands län.

Dagvatten

Inga skyddsåtgärder har satts upp när det gäller dagvatten. Den sökande har redovisat att dagvatten kommer att översilas över markytor och sen ledas i diken till Näshultasjön 1,5 km bort. Diken är i början mer som våtmarker än riktiga diken. Tåktens placering har efter att anmälan lämnats in förskjutits en del åt sydväst (se kartmaterial i kompletteringarna som kom in till miljökontoret 2015-12-30). Denna åtgärd vidtogs av den sökande för att minska påverkan på våtmarker (samt ovan nämnda lumnerarter).

Ärendet

Företaget har till miljö- och räddningstjänstnämnden anmält att man på fastigheten Haneberg 2:1 avser bedriva miljöfarlig verksamhet. Anmälan kom in till nämnden den 30 november 2015 samt kompletteringar den 30 december 2015 och muntliga kompletteringar den 10 februari 2016. Yttranden i ärendet har lämnats av Länsstyrelsen i Södermanlands län (2015-12-15 och 2016-01-15) och av kommunbiologen i Eskilstuna kommun (2015-12-18 och 2016-02-08).

Bolaget har anmält att man önskar starta en ny bergtäkt på fastigheten Haneberg 2:1. I anmälan beskrivs bl.a. följande: De ska bryta och krossa diabas för eget bruk till de fastigheter där Haneberg Lantbruk AB bedriver verksamhet. Materialet behövs på fastigheternas skog- och lantbruk vid arbete med t.ex. tillhörande byggnader, vägar, avloppsanläggningar och täckdikningar. Behovet har i anmälan beskrivits till 30 000-35 000 ton för en period av 10 år. Skogen där täkten är planerad har nyligen avverkat. Planerad brytning och krossning kommer att pågå under ca 50 dagar. Maskinuppställning och upplag kommer att ske på avgrusad yta framför brottet. Planerad täkt tangerar endast Hälleforsgången och på övrig del av fastigheten kommer diabasgången att lämnas orörd. Markavtäckningen kommer att sparas till framtida återplantering. Anmällda arbetsmoment är bl.a. sprängning av 35 000 ton material (kommer att ske vid ett tillfälle ca 2 veckor efter start), förkrossning av 5000 ton till fraktion 0-150mm, uppställning av efterkrossverk och krossning till olika fraktioner och siktning. Efter de angivna 50 dagar kommer endast lagring av det krossade materialet och hämtning av detta förekomma. Det finns en befintlig väg som verksamhetsutövaren bedömt ha god bärighet. Buller kommer att förekomma i samband med krossning (dagtid 07.00-19.00 under en period av 30 dagar). Inga mätvärden på störningar har kunnat anges, endast en upplevelse av liknande verksamheter och att det därmed inte kommer att drabba omgivningen. Pågående arbete kommer dagligen att kontrolleras av anmälaren. I kompletteringen anges att all verksamhet kommer att bedrivas över befintlig grundvattennivå och att dagvatten ska avledas till befintliga diken. Närmaste vattentäkt är belägen på ett avstånd av 1,3 km.

Yttranden

Länsstyrelsen hade vid första yttrandet ett flertal frågor kring bl.a. påverkan av riksintresset, brytningsmängd och -tid, transportvägar, närliggande bostäder, mängd sprängmedel, buller/vibrationer/luftvågsstöt, kulvertering av dagvattendike samt säkerhet. I sitt andra yttrande noterar Länsstyrelsen att då det inte längre är aktuellt att kulvertera diket och hantera massor på området intill bäcken så antar de att arterna på den platsen inte kommer att påverkas. Hur den plats där massorna nu är

tänkt att ske kan de inte läsa ut från materialet. De informerar även att gränsen för när lägre kravnivå enligt förordning om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor SFS 2015:236 är vid mer än 10 ton sprängmedel vid ett och samma tillfälle. Sökande har angett att de kommer att använda 12-13 ton sprängämnen.

Kommunbiologen påpekar i sitt första yttrande att sökt läge ligger inom regionalt intresse för naturvården, Hälleforsgången. Förutsättningarna för bevarande är att berggrunden bevaras från större ingrepp. Vid fältbesök noterades att sökt läge nyligen avverkats. Husbehovstakten i sig själv bedöms inte som påtagligt skada riksintressen, dock om det skulle bli många mindre täkter över tid inom riskintresset så uppstår en kumulativ effekt som skulle kunna innebära att en påtaglig skada uppstår på riksintresset. På västra sidan av skogsbilvägen planeras plats för upplag. Vid fältbesöket konstaterades att där finns en mindre bäck som rinner ut i en mosse och sedan till Näshultsjön. Det är inte lämpligt att förlägga upplag på bäcken då det förändrar livsvillkoren för växt och djurlivet mer än tillfälligt. Kring bäcken finns även lummerart. Alla lummerarter är fridlysta och skyddas av artskyddsförordningen. Information om detta måste delges Länsstyrelsen i Södermanlands län. Vid telefonkontakt med kommunbiologen efter kompletteringarna av anmälan hade de inget ytterligare att tillägga.

Upplysningar

Detta beslut kan överklagas. Avgift för nämndens handläggning kommer att debiteras.

Övrigt

Nämnden vill påminna om att förordningen (SFS 1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll gäller parallellt med ovanstående försiktighetsmått. Det är viktigt att företaget har god kunskap om miljöbalkens allmänna hänsynsregler.

Miljökontoret gör bedömningen att den planerade verksamheten kommer att bli en Sevesoverksamhet på den lägre kravnivån. Detta innebär följande, bergtäkter som spränger mer än 10 ton sprängämne vid ett och samma tillfällen behöver uppfylla följande krav:

- Verksamheten ska lämna in en anmälan till länsstyrelsen. En anmälan enligt Sevesolagstiftningen ska bl.a. innehålla en samrådsredogörelse.
- Ett handlingsprogram ska tas fram och skickas till länsstyrelsen. Handlingsprogrammet ska genomföras genom ett säkerhetsledningssystem.
- Information till allmänheten om takten ska finnas tillgänglig via kommunens webbplats.

Frågor kring sevesoverksamheten ställs till länsstyrelsen i Södermanlands län som är tillsynsmyndighet i det ärendet.

Observera att om t.ex. ytterligare brytning, annan tidsåtgång, ändrad efterbehandling eller ändrade verksamhet i övrigt etc. blir aktuellt ska en ny

anmälan lämnas in till miljö- och räddningstjänstnämnden. Anmälan ska lämnas in i god tid innan ändringen planeras. Handläggningstiden beräknas till sex veckor efter det att anmälan bedöms vara komplett.

MILJÖKONTORET

Ulrika Palmblad
Miljöinspektör

Bifogas: delgivningskvitto

—

Beslutet skickas till: Haneberg Lantbruk AB, Haneberg säteri, 643 97 Västra Näshulta

Hur man överklagar

Om du vill överklaga det här beslutet ska du skriva till miljö- och räddningstjänstnämnden:

**Miljö- och räddningstjänstförvaltningen
Miljöavdelningen
631 86 Eskilstuna**

- Överklagandet ska vara skriftligt
- Skriv vilket beslut du överklagar genom att ange ärendets nummer - bifoga gärna kopia av beslutet.
- Redogör för varför du menar att beslutet är felaktigt, och hur du anser att beslutet ska ändras.
- Underteckna brevet och förtydliga namnteckningen och uppge personnummer/organisationsnummer, postadress och telefonnummer. Om du anlitar ombud sänd med fullmakt.

För att ert överklagande ska tas upp ska det ha kommit in till miljö- och räddningstjänstförvaltningen senast tre veckor från det att du har tagit del av beslutet. Miljö- och räddningstjänstnämnden skickar sedan ärendet till länsstyrelsen om inte nämnden själv ändrar beslutet på det sätt som du begärt.